

۱۰ سال صنعت لیزینگ ایران

مدیریت برنامه‌ریزی، تحقیق و توسعه

تقریباً به مدت ۱۰ سال است که اطلاعات صنعت لیزینگ ایران در شرکت لیزینگ صنعت و معدن مورد تجزیه و تحلیل قرار می‌گیرد. از سال ۸۳ که تنها ۸ شرکت عضو کانون شرکت‌های لیزینگ بوده و اطلاعات عملکرد خود را گزارش نمودند، تاکنون که ۲۷ شرکت به عضویت کانون شرکت‌های لیزینگ درآمده‌اند. در این مقاله به بررسی روند فعالیت شرکت‌های لیزینگ و خصوصاً نحوه رفتار آن‌ها در حوزه های عملکردی مختلف پرداخته شده و از ارائه اطلاعات سهم بازار و رتبه بازار بدلیل رعایت اطلاعات خصوصی شرکت‌های لیزینگ خودداری شده است.

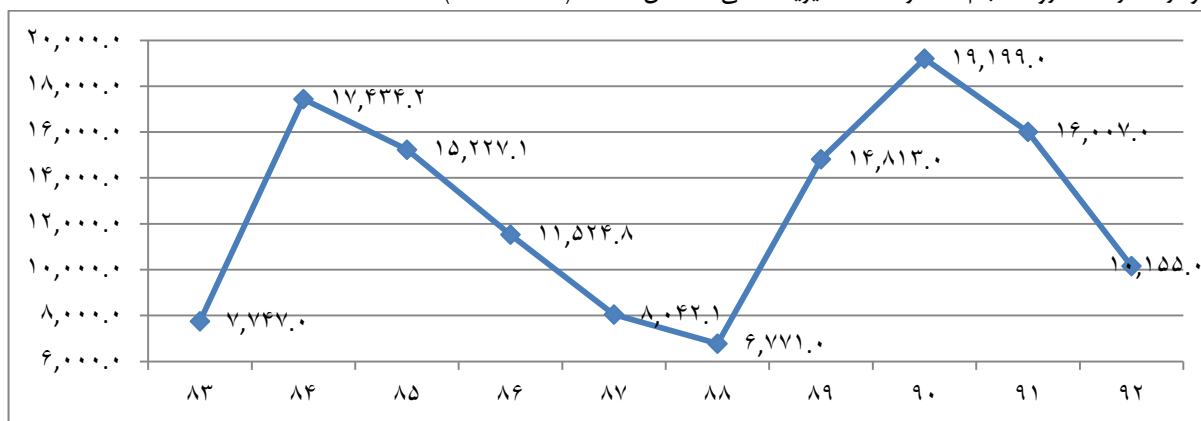
۱ - معرفی شرکت های عضو کانون شرکت‌های لیزینگ ایران

در سال ۸۳، ۸ شرکت لیزینگ ایران، صنعت و معدن، ایران‌خودرو، ایرانیان، بهمن، پارسپان، غدیر و رایان سایپا اطلاعات عملکردی خود را به کانون شرکت‌های لیزینگ ارائه نمودند. در حال حاضر ۲۷ شرکت لیزینگ عضو کانون هستند. اسامی این شرکت‌ها در وب سایت کانون شرکت‌های لیزینگ ارائه شده است. همانطور که می‌دانیم داده کاوی یکی از مهمترین ابزارهای تصمیم‌گیری مدیران است و در دسترس بودن اطلاعات یک صنعت در جهت شناخت رفتار آن صنعت و سیاست‌گذاری مناسب برای حمایت از آن مفید می‌باشد. لکن متأسفانه تمامی شرکت‌های عضو کانون اطلاعات عملکرد خود را گزارش نمی‌کنند. از میان ۲۷ عضو کانون شرکت‌های لیزینگ اطلاعات عملکرد ۱۷ شرکت لیزینگ در سال ۹۲ در دسترس بوده است. شرکت‌های لیزینگ ایران، صنعت و معدن، رایان سایپا، آریادانا، پارسپان، سرمایه‌گذاری ملی، ماشین‌آلات ایرانیان، جامع سینا، توسعه صنعت و تجارت توس، اقتصاد نوین، سپهر صادرات، ملت، امید، آتیه الوند و خودرو غدیر این ۱۷ شرکت را تشکیل می‌دهند. تجزیه و تحلیل آورده شده در این مقاله بر پایه آمار عملکرد این ۱۷ شرکت صورت گرفته است.

۲ - صنعت لیزینگ ایران در سال ۹۲ و سال‌های گذشته

۱۷ شرکت لیزینگ نامبرده شده در سال ۱۳۹۲، مبلغ ۱۵۵،۱۰۰ میلیارد ریال تسهیلات اعطاء نمودند. این مبلغ در مقایسه با سال ۱۳۹۱ از تقریباً ۴۰ درصد کاهش برخوردار بوده است. قابل ذکر است در سال ۹۱ نیز تعداد ۱۹ شرکت لیزینگ عملکرد خود را به کانون شرکت‌های لیزینگ گزارش دادند. صنعت لیزینگ ایران پس از طی یک دوره روند نزولی در سال ۸۹ با افزایش شدیدی در حجم عملکرد مواجه شد. این روند افزایشی به مدت ۲ سال طول کشید. ولی از سال ۹۱ مجدداً حجم عملکرد این صنعت با کاهش مواجه بوده که شیب این کاهش در سال ۹۲، افزایش یافته است. در نمودار شماره ۱ و جدول شماره ۱، روند فعالیت شرکت‌های لیزینگ طی ۱۰ سال گذشته نشان داده شده است.

نمودار شماره ۱ - روند حجم عملکرد صنعت لیزینگ طی ۱۰ سال گذشته (۹۲ - ۱۳۸۳)

جدول شماره ۱- وضعیت شرکت‌های لیزینگ طی سال‌های ۲-۱۳۹۳

سال	حجم عملکرد (میلیارد ریال)	رشد نسبت به سال قبل
۸۳	۷,۷۴۷,۰	-
۸۴	۱۷,۴۳۴,۲	٪۱۲۵,۰۴
۸۵	۱۵,۲۲۷,۱	٪-۱۲,۶۶
۸۶	۱۱,۵۲۴,۸	٪-۲۴,۳۱
۸۷	۸,۰۴۲,۱	٪-۳۰,۲۲
۸۸	۶,۷۷۱,۰	٪-۱۵,۸۱
۸۹	۱۴,۸۱۳,۰	٪۱۱۸,۷۷
۹۰	۱۹,۱۹۹,۰	٪۲۹,۶۱
۹۱	۱۶,۰۰۷,۰	٪-۱۶,۶۳
۹۲	۱۰,۱۵۵,۰	٪-۳۶,۵۶

در سال ۸۴، تنها اطلاعات عملکرد شرکت لیزینگ خودروکار به اطلاعات عملکرد صنعت لیزینگ افزوده شد. بنابراین افزایش چشمگیر فعالیت در سال ۸۴ نسبت به سال ۸۳، بدلیل افزایش تعداد اعضاء نبوده و تقریباً تمامی شرکت‌های لیزینگ در سال ۸۴ افزایش شدید حجم فعالیت را نسبت به سال ۸۳، تجربه کردند. متأسفانه اطلاعات قبل از سال ۸۳ دردسترس نیست و می‌توان سال ۸۴ به بعد را شروع دوران رکود صنعت لیزینگ دانست. اگرچه در سال ۹۰ مجدداً حجم عملکرد صنعت لیزینگ افزایش یافته و به بیشترین رقم خود در تاریخ صنعت لیزینگ ایران رسیده است، اما در مقایسه با نرخ تورم این افزایش مناسب نمی‌باشد. مقایسه ارزش پول و تسهیلات پرداخت شده طی سال‌های گذشته در سال ۹۲ و تبدیل ارزش آن‌ها به ارزش پول سال ۹۲ مفید به نظر می‌رسد. براساس گزارشات بانک مرکزی عدد شاخص سال ۹۲، ۱۷۵,۸۸ است. حال با تقسیم این شاخص بر شاخص‌های سال‌های گذشته و ضرب آن در مبلغ تسهیلات سال مربوطه ارزش تسهیلات ارائه شده در سال‌های گذشته را در سال ۹۲ محاسبه می‌کنیم. در جدول شماره ۲، مقایسه نرخ تورم و تسهیلات اعطایی صنعت لیزینگ آورده شده است.

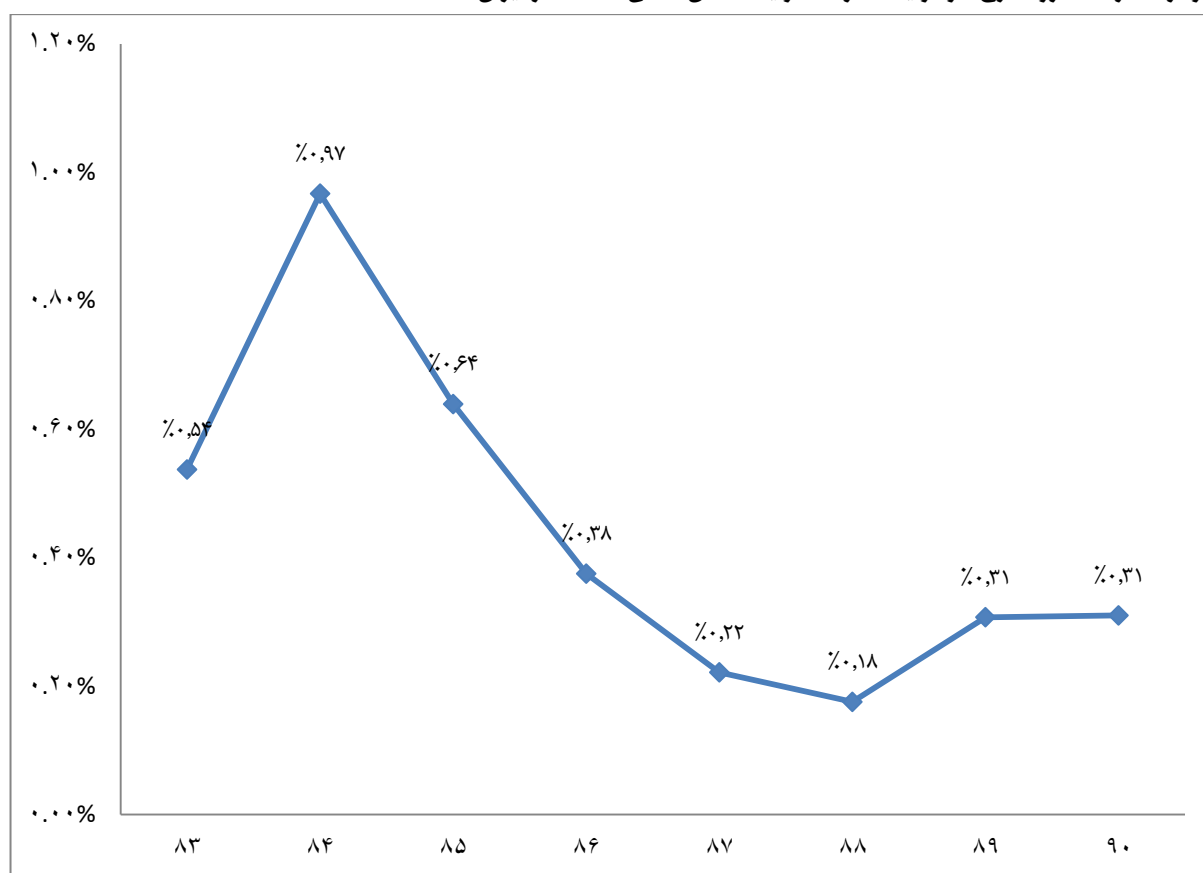
جدول شماره ۲- ارزش زمانی تسهیلات اعطاء شده طی سال‌های گذشته در سال ۹۲

سال	حجم عملکرد	عدد شاخص	ارزش پول در سال ۹۲
۸۳	۷,۷۴۷,۰	۳۶,۱	۳۷,۷۷۴,۹
۸۴	۱۷,۴۳۴,۲	۳۹,۸	۷۷,۰۴۳,۴
۸۵	۱۵,۲۲۷,۱	۴۴,۵	۶۰,۱۴۲,۴
۸۶	۱۱,۵۲۴,۸	۵۲,۷	۳۸,۴۳۳,۵
۸۷	۸,۰۴۲,۱	۶۶,۱	۲۱,۳۹۲,۱
۸۸	۶,۷۷۱,۰	۷۳,۲	۱۶,۲۶۲,۲
۸۹	۱۴,۸۱۳,۰	۸۲,۳	۳۱,۶۵۲,۴
۹۰	۱۹,۱۹۹,۰	۱۰۰,۰	۳۳,۷۶۷,۲
۹۱	۱۶,۰۰۷,۰	۱۳۰,۵	۲۱,۵۶۶,۷
۹۲	۱۰,۱۵۵,۰	۱۷۵,۹	۱۰,۱۵۵,۰

بنابراین در صورتیکه تجزیه و تحلیل‌مان را بر اساس ارزش زمانی پول در نظر بگیریم، عملکرد شرکت‌های لیزینگ در سال ۹۲ نسبت به سال ۸۳ از ۷۰ درصد کاهش و در مقایسه با سال ۸۴ از ۹۰ درصد کاهش برخوردار بوده است.

این روند کاهشی را به طریقه دیگری نیز می‌توان نشان داد. نرخ نفوذ لیزینگ (وایت کلارک) شاخصی جهت سنجش توسعه لیزینگ در سراسر جهان است. بطوریکه این شاخص که از تقسیم ارزش عملکرد لیزینگ بر تولید ناخالص داخلی حاصل می‌شود در برخی از کشورهای جهان به ۶ درصد نیز می‌رسد. نرخ نفوذ لیزینگ (وایت کلارک) در ایران و در سال ۹۰، ۰٫۳۱٪ بوده است. این رقم معادل یک بیستم بیشترین نرخ نفوذ در کشور استونی است. البته همانطور که می‌دانیم نرخ نفوذ لیزینگ فرمول محاسباتی دیگری نیز دارد که از تقسیم لیزینگ بر کل سرمایه‌گذاری در ماشین‌آلات و تجهیزات محاسبه می‌شود. در نمودار شماره ۲ روند نرخ نفوذ لیزینگ (وایت کلارک) آورده شده است. همانطور که مشاهده می‌شود نرخ نفوذ لیزینگ از تقریباً ۱ درصد در سال ۸۴ به ۰٫۳ درصد در سال ۹۰ کاهش یافته و این در حالی است که رشد تولید ناخالص داخلی نیز طی این سال‌ها روندی کاهشی داشته است.

نمودار شماره ۲ - روند نرخ نفوذ وایت کلارک / تولید ناخالص داخلی (GDP) در ایران

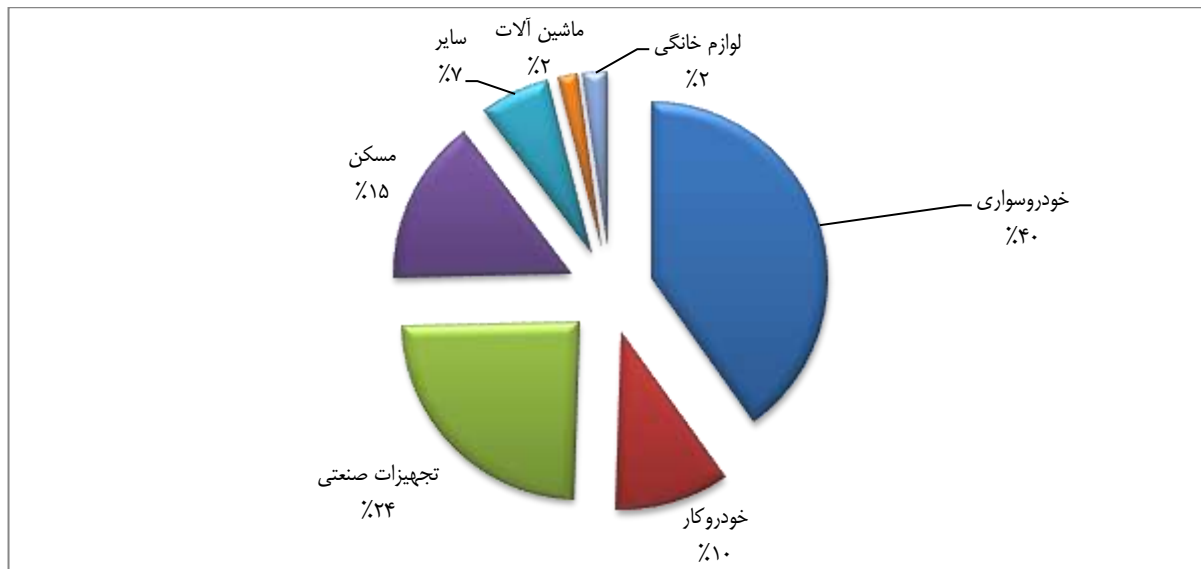

۳ - سهم بازار هریک از حوزه‌های فعالیت

حوزه خودروسواری در سال ۹۲ با کسب ۴۰ درصد سهم بازار بیشترین سهم را در میان سایر حوزه‌های فعالیت به خود اختصاص داد. اگرچه تفکیک حوزه‌های فعالیت شرکت‌های لیزینگ در سال ۹۱ موجود نمی‌باشد. لکن طی سال‌های ۸۹، ۹۰ و ۹۱ حوزه خودروی سواری صدرنشین بوده است. این در حالی است که برای سال‌های متمادی حوزه خودروکار بیشترین سهم را در میان سایر حوزه‌های فعالیت در اختیار داشته است.

اما نکته قابل توجه روند افزایشی فعالیت صنعت لیزینگ در حوزه تجهیزات و ماشین‌آلات و خصوصاً تجهیزات صنعتی است. این موضوع نشان از افزایش پرتفوی صنعت لیزینگ و تنوع فعالیت در این صنعت دارد. صنعت لیزینگ ایران دیگر بصورت سنتی با لیزینگ خودرو شناخته نمی‌شود.

نمودار شماره ۲ - پرتفوی صنعت لیزینگ در سال ۹۲

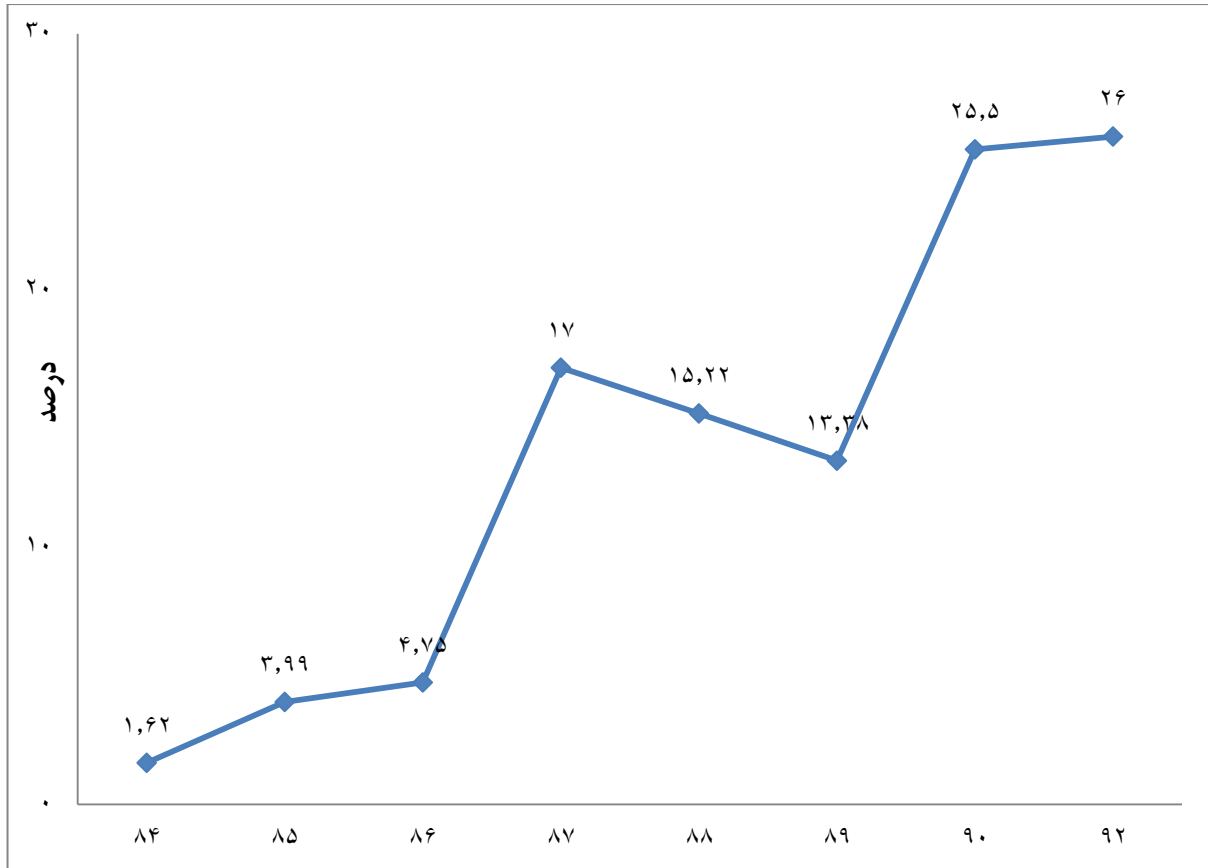
برخی از حوزه‌ها همچون شناورهای دریایی و حمل و نقل هوایی نیز حوزه‌های ثابتی برای فعالیت نبوده و فعالیت در این حوزه‌ها به شرکت‌هایی خاص منحصر می‌شود. حوزه تجهیزات پزشکی نیز دیگر مطلوب به نظر نمی‌رسد و روند کاهشی فعالیت در این حوزه نشان از این امر دارد.

جدول شماره ۳ - رتبه بندی حوزه‌های فعالیت (۹۲ - ۱۳۸۴)

سال رتبه	۸۴	۸۵	۸۶	۸۷	۸۸	۸۹	۹۰	۹۲
۱	خودرو سواری	مسکن	خودرو کار	خودرو کار	خودرو کار	خودرو سواری	خودرو سواری	خودرو سواری
	۳۶,۶۷	۳۶,۴۲	۶۸,۴	۴۴	۴۱,۲۸	۵۵,۴	۵۵,۵	۴۰
۲	خودرو کار	خودرو کار	خودرو سواری	خودرو سواری	خودرو سواری	خودرو کار	تجهیزات راهسازی	تجهیزات صنعتی
	۳۶,۱۵	۳۵,۱۲	۲۰,۳۷	۳۲,۲۷	۳۴,۴۱	۳۱	۱۳,۶	۲۴
۳	شناورهای دریایی	خودرو سواری	ماشین آلات سنگین	ماشین آلات سنگین	تجهیزات صنعتی و معدنی	ماشین آلات سنگین	تجهیزات صنعتی و معدنی	مسکن اداری
	۱۴,۲۷	۱۸,۶۴	۳	۱۱	۸,۳۳	۹,۲	۱۱,۵	۱۵
۴	مسکن	شناورهای دریایی	مسکن	تجهیزات صنعتی	ماشین آلات سنگین	تجهیزات صنعتی و معدنی	خودرو کار	خودرو کار
	۱۰,۸۳	۴,۵۴	۳	۶	۵,۶۹	۲,۸	۱۱,۱	۱۰
۵	ماشین آلات سنگین	ماشین آلات سنگین	حمل و نقل هوایی	املاک و مستغلات	تجهیزات پزشکی	تجهیزات راهسازی	تجهیزات پزشکی	سایر
	۰,۹	۲,۷۹	۲	۵	۴,۳۴	۱,۳۸	۴,۲	۷
۶	تجهیزات صنعتی	تجهیزات پزشکی	تجهیزات صنعتی	تجهیزات پزشکی	شناورهای دریایی	املاک و مستغلات	املاک و مستغلات	ماشین آلات
	۰,۷۲	۱,۲۹	۱,۷۵	۱,۶۸	۳,۶	۰,۲۹	۳,۲	۲
۷	تجهیزات پزشکی	تجهیزات صنعتی	تجهیزات پزشکی	شناورهای دریایی	تجهیزات راهسازی	تجهیزات پزشکی	ماشین آلات سنگین	لوازم خانگی
	۰,۴۶	۱,۲	۰,۸	۰,۰۵	۱,۲	۰,۰۱	۰,۴	۲
۸	-	-	شناورهای دریایی	حمل و نقل هوایی	املاک و مستغلات	شناورهای دریایی	شناورهای دریایی	-
	-	-	۰,۶۸	-	۱,۱۵	۰	۰	-

* حوزه مسکن از سال ۸۶ به بعد فقط شامل املاک اداری می‌باشد.

نمودار شماره ۳ - روند افزایشی سهم فعالیت در حوزه تجهیزات و ماشین‌آلات

منابع:

- آمار عملکرد صنعت لیزینگ، گزارش کانون شرکت‌های لیزینگ از سال ۱۳۸۳ لغایت ۱۳۹۲
- بانک مرکزی جمهوری اسلامی ایران، شاخص کل بهای کالاها و خدمات مصرفی در مناطق شهری ایران
- مرکز آمار ایران، "سالنامه آماری کشور - ۱۳۹۱"